

İhlas suresinde niye ihlas geçmez?

İmam Kuşeyri'nin ve genel olarak tasavvuf ehlinin bu soruya verdiği cevap, kelimenin tam anlamıyla bir **“incelik”** ve **“edep”** dersidir. İhlas Suresi'nde “ihlas” kelimesinin geçmemesi, bizzat ihlasın hakikatiyle ilgilidir.

İşte Kuşeyri'nin işaretleri ve bu sırrın nedenleri:

1. İhlasın Gizliliği: “Sır İçinde Sır”

Kuşeyri'ye göre ihlas, o kadar saf ve o kadar gizli bir duygudur ki, dile gelip kelimeye döküldüğü an bozulma riski taşır. İhlas, Allah ile kul arasındaki bir sırdır. Bir kul “Ben çok ihlaslıyım” dediği an, içine “benlik” girdiği için ihlasını kaybeder.

Surenin içinde “ihlas” kelimesinin geçmemesi; ihlasın **görünürlükten ve gösteriştan kaçma** doğasını temsil eder. Tıpkı gerçek bir muhlisin (ihlas sahibi) kendi yaptığı iyiliği unutması ve adını anmaması gibi, sure de kendi adını içinde barındırmaz.

2. İhlas, “Arıtmak” Demektir

“İhlas” kelimesi sözlükte; bir şeyi yabancı maddelerden arındırmak, saflaştırmak demektir.

Bu sure, Allah'ın zatını her türlü ortaklıktan, benzerlikten ve beşerî sıfatlardan (doğurmak, doğurulmak, dengi olmak) tertemiz eder, yani **arındırır**.

Sure, baştan sona Allah'ı tenzih işlemini bizzat yaptığı için, isminin geçmesine gerek kalmaz. Fiilin kendisi (Allah'ı tenzih etmek), ismin yerini tutar. Bir şeyi temizleyen kişi, temizlik yaparken sürekli “temizlik yapıyorum” demez; sadece temizler.

3. Tevhidin Kendisi İhlastır

Kuşeyri tefsirinde, “Kul hüvallahü ehad” (De ki: O Allah Bir'dir) dediğinizde zaten ihlasın zirvesine çıkmış olursunuz.

Allah'ın birliğini tam bir safiyetle dile getirmek, zihni ve kalbi şirkten “ihlas etmek” (temizlemek) demektir.

Surede anlatılan “Samediyet” ve “Ehadiyet”, ihlasın tanımıdır. Kuşeyri der ki: *“İhlas, Allah'ı mahlukatın sıfatlarından ayrı tutmaktır.”* Sure bunu her ayetiyle yaptığı için, başlığı içeriğine sinmiştir.

4. Adı Sanı Olmamak

Tasavvufta derler ki; en büyük makam, makamsızlıktır; en büyük isim, isimsizliktir.

İhlas Suresi, kendini anlatmaz, sadece Allah'ı anlatır. Kendi adını bile zikretmeyerek, "O" (Hüve) olanın içinde yok olur.

Bir kulun ameli de böyle olmalıdır. Kul, yaptığı amelin içine kendi adını, sanını, reklamını ve beklentisini karıştırmamalıdır. Surenin üslubu, müminin karakteri olmalıdır: **Hizmet et ama adını gizle.**